

مکملہ ادبی و سیاسی رسالہ اسبوعیہ در

❁ ادبی و سیاسی رسالہ اسبوعیہ در ❁

۳۱ بجی سنہ

۲۱ محرم ۱۳۳۰

❁ پنجشنبہ ❁

جزو عدد : ۱۲۹

قهوه خانەلر

دوقتور (لاند) نامندە بر آلمان مدققي اوروبادە ايلك قهوه خانەنك ميلادى ۱۵۵۱ دە استانبولده كشار ايدلديكندن بحث ايتديكنى و بونك دە درسعادته تاريخ و رودنى، قهوه خانەلرك تاسيسى معناسنه آلمش اولمسندن نشأت ايلديكنى ۱۳۷ نجى نسخە مزده و نائق تاريخيه ايله اثبات و تصحيح ايله برابر استانبولده ايلك قهوه خانەنك سلطان احمد اول زمانندە ۱۰۱۳ دە خايچيلر كوشكندە آچيلش اوله جغنى آيان ايلش ايدك .

كمالك :- برى مايع ، برى هوانى ايكنى سسيه بلاى احتياج - ديه وصف و تعريف ايتديكى قهوه ايله توتون حقيقه ممالك عثمانيه بر برى متعاقب داخل اوله رق خلقك معرض هوسانه آلمش و آز زمانده فوق العاده مظهر رواج و رغبت اولمشدر . كه مؤخر آ خلقده بويكى شينه حاصل اولان ابتلا و انهماك نه قدر فساد و آنك نتيجه سى اوله رق نه قدر آدمك قانى دوكلسنه سبب اولدينى معلومدر . محتاج ايضاح دكلدر ، كه قهوه ، جهانك هر طرفه يندن انتشار ايلمشدر . و ينه معلومدر كه يمن قطعە سى حوزة ممالك عثمانيه عهد قانونيده (۹۲۷) داخل اولمشدر . حال بويله ايكن قهوه نك ممالك سائر عثمانيه ده انتشارينه عهد قانونيده ممانعت اولنمى حقيقه اوعصر ك عاقبت انديشلكده كي كانه دلالت ايدن حالاندر . اوزمانك تدابير سياسيه و زجرية سنى بوگون مؤاخذه حقمز يوقدر . چونكه قرون اخيره متفكرينك نتيجه اجتهادى اولان قواعد سياسيه و اجتماعيه بزي بشقه درلو دوشمكه آلدبرمشدر ؛ بالطبع بز بوگون بويله شيلرى منع ايتمكه حكومتى حقلى كوردميز . و آنك خادم ايكن حاكم و يا خود وصى مرتبه سنه صعودنى قبول ايدمميز . تجارت سربستدر ؛ تجار ايستديكنى كتورير ؛ خلق ده

آلوب آلامقدمه مختاردر ؛ دیرز . حال بوکه یدی سکز سنه مقدم مقام سلطنتده بولسان ذاتک (قاقودیلات) کبی بردوای مهمی منع ایتمسنه و خسته سنه استعمالی توصیهده بولنان طبییک نفی و ابعاد ایدلمسنه سس چیقارمه میان برخلقک اجدادی بوندن ، اوج یوز آلتمش سنه اول قهوه یی منع ایتمسندن طولانی حکومتی مؤاخذهده بولنه مازدی .

شو قدرکه بز هیچ اولمازسه بوگون حکومتک مداخله حقنی معناً اولسون مؤاخذه ایدم جک قدر متفکرز . اوائلده بولنانلر ایسه بو خاصه دنده محروم ایدیلر . ایشته اجداد منزله آرمزده کی فرق شمیدلک بوندن عبارتدر .

§

(بحث و مکالمه) قاموسلرنده قهوه نك منشأیله اکثر ممالک صورت انتشارینه دار معلومات ویرلدیکی صرهده بو نمر لطیفک مسحوقندن استحضار ایدیلان مایعه مخصوص اماکنه ، یعنی قهوه خانلره دارده خیلی ضریب وقایع قید ایدلمشدر .

زمانمزده میلیونلره قطاره بالغ اولان قهوه محصولی اقوام متمدنه آرمسندنه بیانخی حاجات ضروریه صره سنه گیرمش و حتی اکثر حوایججه غلبه ایتمشدر . حتی بونی مایع اوله رق معرض استهلاکه احضار ایچون ممالک جهانده یوز بیگلرله قهوه خانه تأسیس ایدلمشدر .

اقتصادیاینده اولان جهل و غفلتمز بوکبی معلوماتک اهمیتنی ادراک ایتمامزه مانعدر . هیچ برشیده (ایستایستیق) دینلان علم نافعدن استفاده ایدمه مامشز . و ایدمه میورز . اگر ممکنمزده هرشی ایچون بر ایستایستیق طوتلش اولسه ایدی ؛ بر محله یه بر اتمکچی فروشنه مقابل ۱۰ قهوه خانه اصابت ایتمدیکنی گوریر و بوندن ده انسانلرک حاجات غیر ضروریه یه اولان میلان و انهماکنک حاجات ضروریه سی تدارک و استحصالد کی تهالکنه غلبه ایتمدیکنی ادراک ایله بلکه عبرتین اولوردق .

قاموسلرک تحقیقنه نظر آ قهوه ۱۶۵۰ ده و ندیکه و ۱۶۷۲ ده انکلتزمیه

گیرمش . و ایلک قهوه خانه ونیدیکده ۱۶۴۰ ایله ۴۵ آره سنده آچلمش . لوندرده ده ۱۶۷۳ ده ینه ونیدیکلیر طرفندن کشاد ایدلمش .

انکلترده اوصرده عودت ایتش اولان (استورات) خاندانندن ایکنجی شارل حکمدار بولنیوردی . (قرومول) طرفندن اعدام اولنان برنجی شارلک اوغلی اولان بوذات غریبدرکه حکومتک جمهوریتدن مطلقیته انقلابی اوزرینه ، فکر تغلب و تحکمک دخی فکر حریت و مشروطیت غلبه سنه قائل اولدیغندن ۱۶۷۷ ده لوندرده مقداری ایجه تکثر ایتش اولان قهوه خانلری عموماً سدایتدیر مشدر . چونکه قهوه خانلره مداومته بولسانلر اکثریت اوزره خواص ایدی . بونلرده مشروبات کنولیه بولندیرلیور ؛ بوندن طولانی احادناس گیرمیوردی .

قهوه خانلر ایسه بک مطمن و منتظم ایدی . حتی برر کتابخانه جکی دخی واردی . اکابر ایسه تشخیز ذهنه لزوم گوردکجه بورالره کیدیور ؛ کوزل پیشورلمش طعمی لطیف اولان بومایعدن بر ایکی قنجان ایچیور ؛ احباسیله ملاقات و مصاحبت ایلور و سطرنج کبی . دومینو کبی اعمال فکر و ذهنه متوقف اولان او بونلره وقت کچیریوردی .

ایشته بو حال حکومتک نظر دقتی جلب ایتش و بنه علیه جمع متفکرین اولمندن طولانی قهوه خانلری سدا ایلشدر .

یا سلطان مراد رابعک قهوه خانلری ییقدير میسه بوندن طولانی دکلای ایدی ؟ شو فرق واردی که لوندرده کی قهوه خانلر جمع خواص و کبرا و استانبولده کی قهوه خانلر مقر عوام و اشرا ایدی . برنجیلر ، مداوملرینک محصول تفکر اتیه مملکتک تعالیسه خدمت ایدیوردی . ایکنجیلر اورایه طویلانان بر طاقم خذله نک ایکیده برده اخلال آسایشله مملکتی بیك درلو تهلکه که القا ایدن قومیا سولرینی قورمه آلت اولیوردی .

پارسده ینه بوتاریخلرده ایلک قهوه خانیهی باسقال اسمنده حلبی بر ارمی غره غوار (کرفور) اسمنده بر همشهریسیله برابر تاسیس ایتمشدر .

پارسده آچلمش اولان قهوه خانلرک قدم و اوصاف تاریخیه لرندن باحث متعدد

اثر لر نشر اولمشدر . حتى بونلردن بر مهمنى بگا سعيد بك اقدى اهدا ايتمش ابدى. كه آنى ده سائر كتابلرم گي . ييلديز بوجكلرينك لمعات تجسسى احاطه ايتمكله عالم بالايه رفع واصعداد ايتمشلردر .

قهوه لردن باحث بشقه بر اثر . باسقالدن صكره سيجيلالى (بروقوب) Procope نامنده بر ايتاليانك يارسده فوق العاده منتظم بر قهوه خانه كشاد ايلديكنى يازيور . كه ۱۶۸۹ ده تاسيس اولمشدر . شاين تعجيدر كه بوقهوه خانه اليوم يارسده . همده مظفرانه محافظه حيات ايتمكده در . و موجود قهوه خانه لرك قدم جهتيه جمله سندن اسكيدر .

قومدى فرانسز ايله قيو قارشى اولان بوقهوه خانه ده بعض مشاهيرك اوتور . مش اولدقلى قولنقى صنداليه لر بيله محافظه ايدلمشدر . بر وقتكى مداوملى فرانسك شمرده . انشاده . فلسفه ده . مزاحده اك زياده حائر اشهار واعتبار اولان ذوات ايش : دو بل لوآ . له ميئر . قره بيون . ژان بايست روسو . يرون . ديدرو . فونتهل . سنت . فوآ . وولتر . ژان ژاق روسو بوجه دندر . مؤخرآ ويقتورهوغو . تيئر . ژول ژانن . غامبه تا دخى بوقهوه نك مداوملردن معدود ايش .

حالا وولترك اوتوردنقى قولنق سيام بر پوشيده ايله طور مقده در .
قافه وولتر :

پلاس دو لوده اون ده اولان بوقهوه خانه يه وقتيله وولتر مداوم ايش . اليوم كنج ارباب شعر وادبك مجمى در . فرانسده نشر اولتان رسائل موقت ادبيه نك كافسى و انگليز و آلمان رسائلنك اك مشهورلى اوراده گوريلور .
قافه دولاره ژانس :

موعد تلاقى نكته داناندر . بوقهوه خانه سنت . اونوره سواقايله فرانسز تياتروسى ميداننده ۱۷۱۸ تاريخنده تاسيس اولمشدر . بر وقتكى مداومى شونلر ايش :

ديدرو . دالامبر . وولتر . مارمونتيل . شامفور . برناردن دو سن پيئر .

آوستریا، امپراطوری ایکنجی ژوردهف، روبسپیئر، پوناپارت، (جنراللقنده) دو ژوی، دو فوربه، دومون-دورویل، لاقرمئل، مهری، آلفرد دو موسه، وسائر ارباب قلم.

بوقهوه خانه نك برخصوصیتی ده سطرنج مراقیلیرینك محل تلاقیسی اولیشی در. حالا بولعبده مهارت فوق العاده ایله مشهر اولانلر بوقهوه خانه ده طوبالایرلر. قافه توینری، قافه قاردینال، قافه دورله آن، قافه قوراززا برر خصوصیتی حائز اولدقلرندن قدیمدن بری قزاقش اولدقلری شهرتی محافظه ایتمکده درلر. قافه دولایه: یارسك الك بنام بر موقعی اولان اوپهرا میدانك کوشه سنده و غراند اولئك آلتنده کاندیر. یارسی سیاحت ایدن اجنبیلرک ارباب حیثیتی مطلقا بوقهوه خانینی زیارت ایدر. چونکه یرلیدن اجنبیدن معارفه لری اولان ذواته. کوندوزک ویا کجه نك معین بر ساعتده اوراده تصادف ایتملری محققدیر. اوکئی بولوارك الك جیو جیولی زماننده باخصوص اقشامدن صکره پک چوق مشتری استیلا ایدر. یایا قالدیری عادتاً کچلمز برحاله کلیر. قافه هلدر:

بولوار ده زیلاینده اولان بوقهوه خانه مشهور (میشو دیر) سوقاغی قریبنده در. بوسوقاغك باعث اشتهاری ایسه ناپولیون پوناپارتك میر آلیلقنده منگوباً اوراده اقامت ایتمش اولمسی در. اون اوچ نومرولی اولان بوخانه ایوم حال سابقنی محافظه ایدر.

احتمال که عسکر ضابطلری بوخاطره تاریخییه حرمة هلدر قهوه خانه سنی کندیلرینه محل تنفس انتخاب ایتمشلردر. چونکه یوزباشیدن جنرالده قدر اکثران ضابطانك موعد ملاقاتی قافه هلدر در.

بولوارلرک شهر تشعار اولان بوقهوه خانه لرندن ماعدا برطاقم مشهور قهوه خانه لر ده واردر که آنلر صدمزدن خارجدیر. چونکه هرشیده اوله جنیگی قهوه خانه لر دخی موده یه تابع اولدقلرندن هرکون کندی عالملرنده برطرز تجدد ارايه ایدرلر. و بوجه تله کونك برنده موده سی کچرک قزاندقلری رغبتی غائب ایله بیلیرلر.

صدد مقاله ایسه اوروپا نك اكر بلاد مشهوره سنده و بتخصیص یار سده برعننه تاریخیه و شهرت قدیمه سی اولان بوکبی اما كنك تاریخ تأسیس لرندن بری بلاعارضه محافظه موجودیت ایتدیكنی کوستر مكدرد .

نته کیم ، بونلردن برنجیسی اولان بره قوپ قهوه خانه سی تأسیس نك اوچنچی عصر نی ده اسکی طنطنه سیله ادراك ایلشدر .

پارسك طلبه محله سی اولان (قارنی به لاتن) ده و خارجی بولوار لرده دهاپك چوق قهوه خانه لر واردركه برر عنصرلق ودها زیاده حیاته مالکدر لر .

مرجمز اولان اثر ۱۷۹۳ انقلابنده اجرا اولنان برتحریرده یار سده ۹۰۰ قهوه خانه موجود بولندیغنی قید ایتدکن صکره ۱۹۰۵ ده اجرا اولنان تحریرده بوعددك ۱۱۰۶۷ به واصل اولدیغنی خبر و بریور ، که برعصرده ۱۲ مثانی متجاوز برترقی دیمکدر .

§

غریبدرکه بوکون لوندرده برتک قهوه خانه یوقدر . براجنبی باخصوص بزم کبی برشرقلی ایچون تسکین اعتیاد ایدجك بویله بر محل بولنه مامسی جد آجان صیقار . لوندرده قهوه خانه لره بدل جای خانه لر واردرد . و نفس لوندرده ۶۰۰ عدد موجوددر . فقط بونلر ایکیشر بیک مشتری استیعاب ایدجك اتساعده ، طبقات تحتانیه و فوقانیه بی شاملدر .

§

پارسدن صکره قهوه خانه لری ایله مشهور اولان بلدلر ، اکثریت اوزره آلمانیا و آوستریا شهرلریدر ، هله برلین ، وویانه ده کی قهوه خانه لر عظمت و زینتجه پارس قهوه خانه لرینه فائقدر .

ویانه ده کی قهوه خانه لرك برساعتی واردركه براجنبی اکر اومیقانی بیله منر ایسه برقبحان قهوه ایجه ییلک ایچون لااقل برساعت وقت غائب ایدر . چونکه اقامتک

ساعت یدیسندہ وظیفہ لری باشندن آریلان ہر صنف اہالی طعام وقتہ قدر
اؤکونک یورغو نلغنی آلق ، غزتہ لڑک تلغراف ستونلرینہ کوز کزدیرمک ،
وَجَالِبِ اَشْتِہَا بعض مشروبات ایچمک ایچون عموماً قہوہ خانہ لڑہ تہاجم کوستریرلر،
برچوق خلق آایق اوزرنده ایچمک مجبوریتندہ بولنور .

ویانہ قہوہ خانہ لڑینک احضار ایتدکلری سودلی قہوہ سبب اشتہارلریدر ،
اورویانک ہیچ بر بلده سندہ ویانہ دہ کی سودلی قہوہ گبی قہوہ یشوریلہ من .

(ترک قہوہ خانہ لڑینہ عائد اولان مابعدی نسخہ تالیف دہ)

